

การบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์ The Integration of Dharma Principles for Decreasing the Debt Burden of Teacher Officials, Roi-Kaen-Sala-Sin Group

พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์¹

Phrakru Vichitpanyaporn¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2556

Email : Phrakruvijit2508@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาหลักธรรมที่เหมาะสมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครูสังกัดกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์รวมทั้งสิ้น 241 คน ได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าดัชนี IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.985 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพการบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสน สารสินธุ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการดำเนินการสูงสุดคือ ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รองลงมา ได้แก่ ด้านกัลยาณมิตตาคบคนดีเป็นมิตรด้านอุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความขยัน หมั่นเพียร ส่วนด้านที่มีการดำเนินการต่ำสุดคือด้านสมชีวิตา การดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

2. การบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์โดยใช้หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ 4 ประการ ประกอบด้วย 37 ตัวบ่งชี้ ด้านที่ 1 อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความขยัน หมั่นเพียรประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ ด้าน 2 อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ด้านที่ 3 กัลยาณมิตตาคบคนดีเป็นมิตร ประกอบด้วย 7ตัวบ่งชี้ ด้านที่ 4 สมชีวิตา การดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้

¹ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธิด

¹ Full-time Lecturers, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

* ได้รับบทความ: 12 มกราคม 2562; แก้ไขบทความ: 15 มีนาคม 2562; ตอบรับการตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2562

Received: January 12, 2019; Revised: March 15, 2019; Accepted: March 30, 2019

3. แนวทางการใช้หลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ควรคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ของข้าราชการครู ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบูรณาการร่วมด้วย

คำสำคัญ : 1. หลักธรรม 2. ภาระหนี้สินครู 3. กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the current situation of integration in Dharma Principles for decreasing the debt burden of teacher officials, Roi-Kaen Sala-Sin Group, 2) to study the integration in Dharma Principles for decreasing the debt burden of teacher officials, Roi-Kaen-Sala-Sin group, and 3) to recommend the guidelines for decreasing the debt burden of teacher officials, Roi-Kaen-Sala-Sin Group. The samples of this study were 241 school administrators and teacher officials. The sample size was determined by using Krejcie and Morgan' Table. The research instrument was the questionnaire as 5 Level Rating Scale. The IOC were ranged between 0.67-1.00. The reliability was 0.985. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, median and inter-quartile range.

The research findings found that:

1. The situation of integration in Dharma Principles for decreasing the debt burden of teacher officials in Roi-Kaen-Sala-Sin Group, in overall, was in "High" level. Considering each aspect, found that every aspect was in "High" level. The aspect with highest level of mean value, included the ĀRAKKHA-SAMPADĀ and Maintenance. The second order included KALYĀNAMITTATĀ, being friends with good persons, UṭṭHĀNASAMAPADĀ, being diligent and persistent. The aspect with lowest level of mean value, included the SAMAJVITĀ, the appropriate livelihood.

2. The integration of appropriate Dharma Principles for decreasing the debt burden of teacher officials in Roi-Kaen-Sala-Sin Group, DīṭṭHADHAMMIKATTHA-SAMVATTANIKADHAMMA 4, were administered.

3. The recommendations for using Dharma Principles for decreasing the debt burden of teacher officials in Roi-Kaen-Sala-Sin Group, DīṭṭHADHAMMIKATTHA principle including 4 issues and 37 indicators : Aspect 1, UṭṭHĀNASAMAPADĀ, being diligent and persistent including 10 indicators, Aspect 2, ĀRAKKHA-SAMPADĀ, maintaining including 9 indicators, Aspect 3, KALYĀNAMITTATĀ, being friends with good persons including 7 indicators, and Aspect 4, SAMAJVITĀ, appropriate livelihood including 10 indicators.

Keywords : 1. Dharma Principles 2. Debt Burden of Teacher Officials 3. Roi-Kaen-Sala-Sin Group

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา วิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายนั้น มีความเกี่ยวข้องอยู่กับพระพุทธศาสนา การดำเนินชีวิตของสังคมไทยส่วนใหญ่ก็เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย ทุกด้าน ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตลอดจนการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักประจำเมืองเป็นเครื่องเชิดหน้าชูตา สมควรที่ประชาชนชาวไทยจะพากันภูมิใจว่าขณะนี้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาในโลก

ในอดีตกาลปรัชญาการศึกษาของไทยอิงกับพระพุทธศาสนาตลอดมาตลอดข้อนี้จะเห็นได้จากนโยบายการศึกษาของแต่ละยุค ดังนี้ 1) พ.ศ. 2441 การจัดหลักสูตรเน้นเรื่องความสำคัญของจริยธรรม 2) พ.ศ. 2472 กระทรวงธรรมการประกาศเพิ่มหลักสูตรจริยศึกษาขึ้น ให้มีการสอนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนรัฐบาลทุกแห่งพร้อมกับการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฟังพระธรรมเทศนา 3) พ.ศ. 2475 ปรับปรุงระบบการศึกษา ส่วนมากที่ปรับปรุงเป็นเรื่องหลักธรรมของพระพุทธศาสนา 4) พ.ศ. 2493 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ใช้แบบเรียนหลักสูตรจริยศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การสอนวิชาศีลธรรมเป็นการสอนหลักธรรมจากพระไตรปิฎก

ปัญหาหนี้สินในประเทศไทยเกิดขึ้นกับประชาชนหลายกลุ่มอาชีพมาเป็นระยะเวลายาวนาน สร้างความทุกข์ยากให้ประชาชนในประเทศ และส่งผลทำให้การพัฒนาประเทศไทยต้องใช้เวลายาวนานกว่าประเทศอื่นที่มีศักยภาพในระดับเดียวกัน เมื่อเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประเทศไทยและประเทศเกาหลีได้มีศักยภาพ ระดับใกล้เคียงกันแต่ปัจจุบันประเทศเกาหลีได้มีการพัฒนานำหน้าประเทศไทยสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากประเทศไทยขาดปัจจัยการพัฒนาที่เป็นทุนภายในประเทศ ซึ่งก็คือ เงินออมภายในและสาเหตุของการไม่มีเงินออมภายในประเทศ เพราะประชาชนเป็นหนี้รายได้ไม่พอใช้จ่ายต้องนำรายได้ไปใช้หนี้ซึ่งการเป็นหนี้จะไม่ประสบปัญหาใดๆ หาก ประชาชนมีความสามารถชำระหนี้ได้ ตามกำหนดระยะเวลา สามารถหมุนเวียนเงินได้ อย่างคล่องตัวแต่ปัญหาส่วน ใหญ่เกิดจากการไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือไม่มีเงินชำระ หนี้ตามกำหนด ประกอบกับขาดการวางแผนทางการเงิน ทำให้ เกิดวงจรการเป็นหนี้ไม่สิ้นสุด ซึ่งสภาวะหนี้สินเกิดขึ้นในทุกสาขาอาชีพ ไม่เว้นแม้ แต่อาชีพครู ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเยาวชนของชาติ การที่ครูมีภาระหนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพ การศึกษา เนื่องจากต้องตกอยู่ภายใต้ความกดดันจากปัญหาการทำงานและปัญหาหนี้สินส่งผลให้งานขาด ประสิทธิภาพ ทำให้กระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ และการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ สถิติหนี้สินของครูที่นับตั้งแต่มีการลงทะเบียนในปี พุทธศักราช 2548 จนถึงปีพุทธศักราช 2555 มีมูลหนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยในปีพุทธศักราช 2555 ที่ผ่านมามีการเปิดเผยข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ถึงยอดหนี้ของ ครูทั้งระบบว่ามีสูงถึง 1.2 ล้านล้านบาท จากจำนวนครูทั้งหมดประมาณ 1.4 ล้านคน ตัวเลขดังกล่าวมาจากยอด

รวมจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ ของครู ถึงแม้ว่าจะมีการให้การช่วยเหลือด้วยโครงการแก้ปัญหานี้สินโดยให้กู้ยืมในรูปแบบพิเศษ เช่น กู้ตามอัตราเงินวิทยฐานะซึ่งบุคคลอาชีพอื่นไม่มี แต่ครูก็ยังประสบปัญหานี้สินอยู่เมื่อมีการเปิดให้กู้ โครงการเงินกู้สวัสดิการ ช.พ.ค (โครงการ 5) ในปีพุทธศักราช 2552 ก็ได้มีการขอกู้จากครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2553 : 49)

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษานั้น จะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก การที่ครูจะถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็กได้ ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน (ปริญานุษ พิบูลสรารุ, 2550 : 27) เพราะเมื่อครูเข้าใจแล้ว ครูก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ถ้าครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอ ครูต้องรู้จักพอก่อน โดยครูต้องอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก ต้องมีสติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับและรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่หมั่นศึกษา เพิ่มพูนความรู้ อย่างเป็นขั้นตอนไม่ก้าวกระโดด ต้องรู้จักพิจารณาข้อมูลอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจะได้รู้จัก และเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพและผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ดังนั้น เมื่อครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ และนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตได้ เมื่อนั้นจึงถือว่าการขับเคลื่อนการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ประสบความสำเร็จ (วีระ ปันทรัพย์, 2551 : 3)

ปัญหานี้สินของบุคลากรทางการศึกษา หรือ ครูทั่วประเทศ นับเป็นเรื่องที่ทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศให้ความสนใจมาโดยตลอด เท่าที่ผ่านมามีผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้แก่ เปลี่ยนเจ้าหนี้ให้ใหม่หาช่องทางการลดอัตราดอกเบี้ยลงหรือขยายเพิ่มเติมเงินกู้ให้สูงขึ้นเท่านั้น แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้สินอย่างสำเร็จเสร็จสิ้น จนเวลาล่วงเลยนับสิบปี จำนวนหนี้ของครูดูเหมือนจะพอกพูนสูงขึ้นตามระยะเวลาสวนทางกับอายุงานที่นับวันมีแต่จะลดน้อยถอยลง อีกทั้งช่องทางการเป็นหนี้ก็เพิ่มมากขึ้นประชิดติดตามครูเหมือนเงาตามตัวอีกด้วย ปัจจุบันพบว่าแหล่งเงินกู้ที่สำคัญ ๆ ของครูทั่วประเทศมาจากหลาย ๆ แหล่งอันได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สินเชื่อโครงการพัฒนาชีวิตครู ผ่านธนาคารออมสิน สินเชื่อโครงการกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา, โครงการเงินกู้ ช.พ.ค. ต่าง ๆ และแหล่งที่สามารถสร้างหนี้ได้ง่ายที่สุดอย่างบัตรเครดิต และกู้ยืมหนี้นอกระบบ เป็นต้น

ปัญหาในปัจจุบันที่เป็นเรื่องหนักใจแก่สังคมไทยทั่วไปไม่น้อยไปกว่าปัญหาด้านอื่น ๆ นั่นคือ เมื่อโลกมีความเจริญด้านวัตถุมากยิ่งขึ้นเท่าใด ความเจริญด้านจิตใจของมนุษย์ในสังคมกลับมีความเสื่อมถอยลง เพราะความนิยมในวัตถุ จนเรียกได้ว่า คนในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุนิยมก็ว่าได้ เพราะแทบไม่มีกิจกรรมใด ๆ ในโลกนี้ซึ่งจะไม่อิงอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวัตถุเลย เช่น เครื่องอำนวยความสะดวก ด้านสื่อสาร มีโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ แต่เมื่อวัตถุเจริญก้าวหน้าไปเท่าใดด้านจิตใจของมนุษย์ก็สับสนวุ่นวายมาเป็นเท่าตัว เพราะการไม่สามารถจะพัฒนาตนให้รู้ทันต่อสภาพความจริง จึงตกเป็นทาสวัตถุเหล่านั้นได้ง่าย และยังทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาต่าง ๆ คือ การบูชาวัตถุเงินทอง การ

บุชานมีฐานะร่ำรวย การบุชานมีอำนาจ คนสมัยนี้ชอบความสุขทางกาย ทางเนื้อหนัง สุขปัจจุบัน เฉพาะหน้า โดยไม่ได้มุ่งหวังที่จะพัฒนาตนให้อิสระจากเรื่องเหล่านี้มีแต่จะแสวงหาเพิ่มเติมไม่มีความอึด แม้พระพุทธรูปก็ตรัสเตือนไม่ให้เพลิดเพลินด้วยอำนาจแห่งตัณหาความอยาก ดังตรัสไว้ว่า “โลกพร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอึด เป็นทาสแห่งตัณหา”

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าคุณธรรมเท่านั้น ที่จะน้อมนำให้คนเป็นคนดี และคนดีเท่านั้นที่จะสร้างสังคม สร้างชาติให้มั่นคงได้ นอกจากนี้การมีคุณธรรมยังช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ เพราะเมื่อประพฤติปฏิบัติตนดี ประพฤติดีทั้งกาย วาจา ใจ ก็ย่อมเป็นศรีสง่าทั้งแก่ตนและผู้พบเห็น อีกทั้งเมื่อมีอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์ที่จะสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างไร หลักธรรมอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและตนเอง เพื่อสามารถก้าวไปสู่เป้าหมาย คือ สุขกาย สุขใจ ตามหลักธรรมและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์
- 2.2 เพื่อศึกษาหลักธรรมที่เหมาะสมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์
- 2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้หลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบสภาพการบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์
- 3.2 ได้หลักธรรมที่เหมาะสมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์
- 3.3 ได้แนวทางการใช้หลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์รวมทั้งสิ้น 241 คน ได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยได้จากการเปิดตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543 : 29) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าดัชนี IOC ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.985 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับการ บูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละร้อยแก่สารสินธุ์ ทั้งในเชิงทฤษฎี (Theoretical Study)

และผลงานวิจัย (Empirical Study) เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบูรณาการหลักสูตรเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์

ขั้นตอนที่ 3 ร่างหลักสูตรเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และ 2 ตามลำดับ และตรวจสอบและกลั่นกรอง (Verification) ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องตามขั้นตอนการวิจัยใน 4 ขั้นตอนตามลำดับแล้วนำเสนอการบูรณาการหลักสูตรเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์ ฉบับสมบูรณ์

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบูรณาการหลักสูตรเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการดำเนินการสูงสุดคือ ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รองลงมา ได้แก่ ด้านกัลยาณมิตรตา คบคนดีเป็นมิตร ด้านอุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความขยัน หมั่นเพียร ส่วนด้านที่มีการดำเนินการต่ำสุด คือ ด้านสมชีวิตา การดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

5.1.1 ด้านอุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความขยัน หมั่นเพียร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการส่งเสริม สนับสนุน คำจุน คนที่ฉลาดและขยัน ให้เป็นหัวหน้างานที่มีประสิทธิภาพเพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน รองลงมา ได้แก่ การได้ทำงานมั่นคงและมองไปยังเป้าหมายคือความสำเร็จ ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ เพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงาน และการประกอบอาชีพที่สุจริตเพื่อลดภาระหนี้สิน ส่วนข้อที่มีการดำเนินการต่ำสุด คือ มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆตลอดเวลาและฝึกฝนให้ตนเองมีความชำนาญการและรู้จริงในการทำงานที่เราทำนั้นพร้อมทั้งตรวจตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่ดีจัดการ และดำเนินการให้ได้ผลดีเพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน

5.1.2 ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือ มีการจัดการทรัพยากรทั้งส่วนตัวและดูแลจัดการทรัพยากรสาธารณะอย่างคุ้มค่า อย่างเป็นระบบ รองลงมา ได้แก่ การรู้จักรักษาทรัพย์ที่ได้มาแล้วให้คงอยู่ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์ในคราวจำเป็น ตรวจซ่อมบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ในครัวเรือนให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อยู่เสมอ เป็นโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร ส่วนข้อที่มีการดำเนินการต่ำสุด คือ การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์ในทางที่เกิดประโยชน์มากที่สุด ไม่ใช่ไปเพื่อค่านิยมทางสังคม

5.1.3 ด้านกัลยาณมิตรตา คบคนดีเป็นมิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรู้จักคบเพื่อนแท้คือมีผู้สรรเสริญเพื่อนยอมพูดส่งเสริมสนับสนุนคำกล่าวยกย่องนั้น ถ้ามีผู้ติเตียน ก็ช่วยยับยั้งแก้ความให้ รองลงมา ได้แก่ การรู้จักคบเพื่อนผู้มีน้ำใจ คือ เมื่อเรามีความสุขก็จะพลอยยินดีที่เรามีความสุข ด้วยความจริงใจ การรู้จักคบเพื่อนที่ดี คือเมื่อเรามีทุกข์ ก็พลอยไม่สบายใจด้วย กับช่วยให้คำ

ปรึกษาหาทางแก้ไขปัญหานั้น ส่วนข้อที่มีการดำเนินการต่ำสุด คือ การรู้จักหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ไม่น่าไว้วางใจ คือ ขวนไปดื่มสังสรรค์ ไปเที่ยวกลางคืน ไปดูการละเล่น และไปเล่นการพนัน

5.1.4 ด้านสมชีวิตา การดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การรู้จักฐานะของตนเองไม่ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ควรเห็นว่าเงินทุกบาททุกสตางค์มีค่า เป็นของหายากกว่าจะได้มา รองลงมา ได้แก่ การรู้จักใช้เงินอย่างมีเป้าหมายทางการเงินอย่างเหมาะสม การเก็บออมทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในกาลข้างหน้า ส่วนข้อที่มีการดำเนินการต่ำสุด คือ การรู้จักทางเลือกในการรักษาและเพิ่มมูลค่าของเงิน รวมทั้งความมีวินัยทางการเงิน ทำให้เรามีชีวิตสบายมีความสุขตลอดไป

5.2 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมที่เหมาะสมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์โดยใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 ประการ คือ 1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความขยัน หมั่นเพียร 2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา 3) กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร และ 4) สมชีวิตา การดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

5.3 การบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละแสนสารสินธุ์ จำนวน 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 37 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความขยัน หมั่นเพียร ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงาน และการประกอบอาชีพที่สุจริตเพื่อลดภาระหนี้สิน 2) มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆตลอดเวลาและฝึกฝนให้ตนเองมีความชำนาญการและรู้จริงในการทำงานที่เราทำนั้นพร้อมทั้งตรวจตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่จัดการ และดำเนินการให้ได้ผลดีเพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน 3) การถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร ทำการเหมาะสมไม่ทอดธุระ ขยันหมั่นเพียร ย่อมทำให้หาทรัพย์ได้เพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน 4) มีการส่งเสริม สนับสนุน คำจุน คนที่ฉลาดและขยันให้เป็นหัวหน้างานที่มีประสิทธิภาพเพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน 5) ฝึกฝนให้ตนเองมีความชำนาญการและรู้จริงในการทำงานที่เราทำเพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน 6) รู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจหาวิธีการที่เหมาะสมที่จัดการความมั่นคงในการทำงาน และดำเนินการให้ได้ผลดีเพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน 7) การรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดในการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นเท่านั้นเพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน 8) ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถของตนเพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน 9) มีความโยงโยสมพันธ์กันเริ่มต้นที่ขยันแสวงหาทรัพย์เพื่อความมั่นคงในชีวิต ไม่รอคอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลให้เพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน และ 10) การได้ทำงานมั่นคงและมองไปยังเป้าหมายคือความสำเร็จ ไม่เห็นดเหนี่ยวย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ เพื่อการมีรายได้เพิ่มช่วยลดภาระหนี้สิน

กลยุทธ์ที่ 2 อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การรู้จักประหยัดรู้จักรักษาทรัพย์ รู้จักเก็บรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัย และใช้สอยทรัพย์อย่างประหยัด ถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ 2) การรู้จักถนอมใช้สิ่งของ เมื่อของชำรุดเสียหาย พอซ่อมได้ควรนำมาซ่อมใช้อีก และดูแลเก็บรักษาเมื่อใช้เสร็จแล้วถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ 3) การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์ในทางที่เกิดประโยชน์มากที่สุด ไม่ใช่ไปเพื่อค่านิยมทางสังคม 4) การรู้จักจัดการและดูแลกิจการของตนรู้จักรักษาทรัพย์ที่ได้มาไม่

ให้พิบัติไปด้วยภัยต่าง ๆ 5) การรู้จักรักษาทรัพย์ที่ได้มาแล้วให้คงอยู่ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์ในคราวจำเป็น 6) มีการจัดการทรัพยากรทั้งส่วนตัวและดูแลจัดการทรัพยากรสาธารณะอย่างคุ้มค่า อย่างเป็นระบบ 7) ตรวจสอบบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ในครัวเรือนให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อยู่เสมอ เป็นโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร 8) การสะสมทรัพย์โดยแบ่งส่วนหนึ่งจากที่หามาได้เก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็นหรือเพื่อสร้างอนาคตให้มีความมั่นคง และ 9) มีความขยันหมั่นเพียรในการจัดการดูแลกิจการของตนเองแล้ว ยังต้องรู้จักรักษาทรัพย์ที่ได้มาไม่ให้พิบัติไปด้วยภัยต่าง ๆ เช่น โจรภัย เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 3 กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การไม่คบคนชั่วเป็นมิตร คบคนดีมีศีลธรรม ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ถึงพร้อมด้วยศีล ถึงพร้อมด้วยจาคะ และถึงพร้อมด้วยปัญญา 2) การรู้จักเลือกคบเพื่อนว่าคนใดเป็นมิตรแท้หรือมิตรเทียม ให้พิจารณาจากการกระทำทางกาย วาจา 3) การไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย คบเพื่อนที่สนับสนุนให้เราหาทรัพย์ รักษาทรัพย์ และใช้จ่ายทรัพย์อย่างสมเหตุสมผล 4) การรู้จักหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ไม่เฝ้าระวังใจ คือชวนไปดื่มสังสรรค์ ไปเที่ยวกลางคืน ไปดูการละเล่น และไปเล่นการพนัน 5) การรู้จักคบเพื่อนที่ดี คือเมื่อเรามีทุกข์ ก็พลอยไม่สบายใจด้วย กับช่วยให้คำปรึกษาหาทางแก้ไขปัญหานั้น 6) การรู้จักคบเพื่อนผู้มีน้ำใจ คือ เมื่อเรามีความสุขก็จะพลอยยินดีที่เรามีความสุข ด้วยความจริงใจ และ 7) การรู้จักคบเพื่อนแท้คือมีผู้สรรเสริญเพื่อนยอมพูดส่งเสริมสนับสนุนคำกล่าวยกย่องนั้น ถ้ามีผู้ติเตียน ก็ช่วยยับยั้งแก้ความให้

กลยุทธ์ที่ 4 สมชีวิตา การดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การรู้จักกำหนดขีดจำกัดและฐานะของตนเองไม่ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ควรเห็นว่าเงินทุกบาททุกสตางค์มีค่า เป็นของหายากกว่าจะได้มา 2) การรู้จักฐานะของตนเองไม่ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ควรเห็นว่าเงินทุกบาททุกสตางค์มีค่า เป็นของหายากกว่าจะได้มา 3) การรู้จักประกอบสัมมาชีพไม่คิดหวังจะได้ลาภจากการลงทุนน้อยแล้วได้ผลตอบแทนเป็นจำนวนมาก เช่น เล่นการพนันหรือหลักโมยสิ่งของผู้อื่น 4) การเก็บออมทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในกาลข้างหน้า 5) ชี้นำถึงโทษของผู้ที่ใช้จ่ายเกินพอดี คือ ทำให้ทรัพย์สมบัติที่ไม่มียอมไม่เกิด ทรัพย์ที่มีอยู่ก็ยอมหมดสิ้นไป 6) มีความรู้เข้าใจเรื่องการวางแผนการเงินของตนเองอย่างรอบด้านทั้งในการหาเงิน การใช้จ่าย การเก็บรักษาและการเพิ่มพูนค่าเงินอย่างชาญฉลาด 7) ประกอบอาชีพสุจริต ไม่ลงทุนเกินขนาด หรือเชิงการพนัน ซึ่งตั้งอยู่บนความเสี่ยง การกู้เงินโดยหวังรวยอย่างรวดเร็ว เพราะอาจนำไปสู่การล้มละลายในที่สุด 8) การรู้จักใช้เงินอย่างมีเป้าหมายทางการเงินอย่างเหมาะสม 9) การรู้จักทางเลือกในการรักษาและเพิ่มมูลค่าของเงิน รวมทั้งความมีวินัยทางการเงิน ทำให้เรามีชีวิตสบายมีความสุขตลอดไป 10) รู้จักกำหนดรายรับและรายจ่ายให้มีความพอดี มิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย และ 11) การรู้จักความพอดีไม่โลภอยากได้มากเกินกำลังของตน แต่จะค่อยเพิ่มศักยภาพความสามารถของตนไปทีละน้อย เหมือนกับปลูกสร้างจอมปลูกหรือเอกเช่นกับนกยักน้ำหนักร้อย ๆ เพิ่มขีดความสามารถในการยกน้ำหนักของตนในท่าต่างๆ ขึ้นไป ทีละน้อย

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ค้นพบและน่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละ ๖๖.๖๖ โดยใช้หลัก

ทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความขยัน หมั่นเพียร 2) อารักขสัมปทาถึงพร้อมด้วยการรักษา 3) กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร และ 4) สมชีวิตา การดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความไร้ระเบียบในการควบคุมการทำงานของชีวิต ตัวแปรสำคัญของสภาวะดังกล่าวนั้นซ่อนตัวอยู่บนพื้นฐานของการได้มาของทรัพย์ จัดการทรัพย์สิน การไม่รู้จักกับการเลือกคบบุคคล และการไม่รู้จักใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องทรัพย์สิน หรือเงิน ใครบอกว่าเงินเป็นเพียงตัวเลข ถ้าไม่เรียนรู้ก็จัดการไม่เป็น ถ้าไม่มีความรู้สึกนึกคิด สำนึก จริยธรรม ศีลธรรม ก็ไม่ยากที่จะบริหารจัดการเงิน ที่สุดท้ายกลายเป็นหนี้สิน “วินัย” จึงสำคัญ บัญชีรายจ่ายครัวเรือนเป็นเครื่องมือสร้างวินัยชีวิต รู้จักจัดการเงิน จัดการชีวิตอย่างมีแบบแผนทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเพื่อเป็นแนวในการครองชีพสำหรับคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน มีความเป็นมาที่ปรากฏในทิวชาลสูตรว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ นิคมของชาวโกฬิษยะชื่อว่า กักรปัตตะ เขตกรุงโกฬิษยะ ครั้นนั้น โกฬิษบุตร ชื่อว่า ทิวชาลได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร แล้วกราบทูลถามพระพุทธเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกข้าพระองค์เป็นคฤหัสถ์ เป็นกามโภคี อยู่ครองเรือนเบียดเบียนบุตร ใช้จันทร์ของชาวกาสิ ทัดทรงดอกไม้ ของหอม และเครื่องลูบไล้ ยินดีทองและเงิน ขอพระผู้มีพระภาคโปรดแสดงธรรมที่จะพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลในภพนี้เพื่อสุขในภพนี้และเพื่อเกื้อกูลในภพหน้าแก่พระองค์ทั้งหลายเถิด พระพุทธเจ้าได้ทรงอธิบายถึง ทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์ 4 ประการ คือ 1)อุฏฐานสัมปทา (การถึงพร้อมด้วยความหมั่น) 2)อารักขสัมปทา(ความถึงพร้อมด้วยการรักษา) 3)กัลยาณมิตตตา (ความเป็นผู้มีมิตรดี) และ 4) สมชีวิตา(ความเป็นอยู่เหมาะสม) หลักธรรมดังกล่าวที่พระพุทธเจ้าทรงนำเสนอถือได้ว่าเป็นแนวคิดและเครื่องมือที่สำคัญในการนำมาพัฒนาฐานะของตน สอดรับกับงานวิจัยของพระครูโพธิธรรมานุกูล (2554 : ก-ข) ได้ศึกษาศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน พบว่า ทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์ เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ หลักประโยชน์ในปัจจุบัน 4 อย่าง บ้างเรียกว่า หัวใจเศรษฐกิจ อุ อา กะ สะ อาจเรียกสั้นๆว่า ทฤษฎีนี้มีกัตถะหรืออาจเรียกเต็มๆ ว่า ทฤษฎีนี้มีกัตถสังวัตตนิกรมม 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้น เพื่อประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มี ทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม 4 ประการ คือ (1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่นขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบการทำงาน เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการทำงานนั้น ประกอบด้วยปัญญาเครื่องสอดส่อง อันเป็นอุบายในการงานนั้น ให้สามารถทำได้สำเร็จ (2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ (ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม) เคารรักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูล ไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่างๆ (3) กัลยาณมิตตตา คบคนดี ไม่คบคนชั่ว อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมใด ย่อมดำรงตน เจริญ สนทนากับบุคคลในบ้านหรือนิคมนั้น ซึ่งเป็นผู้มีสมาจารบริสุทธ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา และ (4) สมชีวิตา อยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคืองนัก ด้วยคิดว่า รายได้ของเราจักต้องเหนื่อรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนื่อรายได้ชีวิตตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนา มีองค์ประกอบที่สำคัญสองส่วน คือ ร่างกายกับจิตใจหรือรูปกับนามสองอย่างนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นขึ้นด้วยการปรุงของเหตุปัจจัยเหมือนกันกับสิ่งทั้งปวงที่มีชีวิตอยู่และไม่มีชีวิต

ล้วนจัดอยู่ในประเภทของสิ่งที่เรียกว่า สังขตธรรม ชีวิตคนเราก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นและดับไปตามกฎธรรมชาติ คือ ความเกิด แก่ เจ็บ และตาย อยู่ในโลกเช่นเดียวกับสัตว์โลกชนิดอื่นๆ ฉะนั้นจุดมุ่งหมายหลักของศาสนาจึงมุ่งสืบค้น และทำความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตของคนเรา และแก้ปัญหาชีวิตโดยตรง ซึ่งถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงสภาวะหรือสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้น ความจริงแล้วชีวิต คือ กระบวนการของการเกิดขึ้นและดับไปของทุกซ์ ดังพระสูตรว่า “ความจริงทุกซ์เท่านั้นย่อมเกิด ทุกซ์ย่อมตั้งอยู่และเสื่อมสิ้นไป นอกจากทุกซ์ไม่มีอะไรเกิด นอกจากทุกซ์ไม่มีอะไรดับ” เป็นความสืบทอดกันแห่งสังขารธรรมล้วน ๆ กระบวนการแห่งธรรมนี้เกิดขึ้นและดับลงตามเหตุปัจจัย การนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาวิตชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบันมีทั้งหมด 4 ข้อ คือ (1)การนำหลักอรรถฐานสัมปทามาแก้ปัญหาคารขาดความเพียร (2)การนำหลักอารักขสัมปทามาแก้ปัญหาวิตชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ (3)การนำหลักกัลยาณมิตตตามาแก้ปัญหาวิตชีวิตการคบคนพาล ต้องมีกัลยาณมิตรที่ดี คือ มีผู้แนะนำสั่งสอนปรึกษาเพื่อนที่คบหา และบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี ความรู้จักเลือกเสวนากับบุคคลหรือ สนับสนุนชักจูง ชี้ช่องทางเป็นแบบอย่างตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีในการศึกษาอบรม การครองชีวิต การประกอบกิจการและธรรมปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี และ (4)การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาวิตชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะ คือ การประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เราจะมีชีวิตราบรื่นปกติสุขได้ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัด เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์พยายามใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้นจึงมีความสุขได้ตามสมควรแก่อัตภาพของตนเองและครอบครัว เป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

7.1.1 ผลจากการวิจัยด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษามีการปฏิบัติสูงสุด และการจัดการทรัพย์อย่างคุ้มค่า ดูแลจัดการทรัพย์ในอย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงควรธำรงรักษาไว้ซึ่งการปฏิบัติที่ดีต่อไป

7.1.2 ด้านสมชีวิตา การดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีการปฏิบัติต่ำสุดดังนั้นครูควรมีวินัยและเคารพกฎกติกาของสังคมในเรื่องการเงินอย่างเคร่งครัด

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรวิจัยการบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูกลุ่มร้อยละ สาระสินธุ์ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในระดับภาค เพื่อยืนยันผลการวิจัย

7.2.2 ควรการบูรณาการหลักธรรมเพื่อลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูระหว่างสถานศึกษา เอกชนกับภาครัฐในประเทศไทย เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ในปรับแก้การดำรงชีวิตประจำวัน

7.2.3 จากการสัมภาษณ์และลงภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยในครั้งนี้ พบว่าอาจมีปัจจัยภายนอกอื่นที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของข้าราชการครู เช่น สภาพเศรษฐกิจที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ของครูซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปควรนำปัจจัยภายนอกดังกล่าวมาพิจารณาด้วย

7.2.4 ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบูรณาการร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและชีวิตมีคุณภาพต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรียานุช พิบูลสรารุณ. (2550). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระครูโพธิธรรมมานุกูล. (2554). **แนวทางการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีระ ปั่นทรัพย์. (2551). **การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร**. สารนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553). **คู่มือการปฏิบัติงานของอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้งในส่วนราชการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

9. คำขอบคุณ

รายงานการวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์เงินอุดหนุนโครงการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากพระครูสังฆรักษ์ไชรัตน์ ชยรัตน,ดร. ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี นางรัชณีย์ เจริญนันทน์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดเก็บข้อมูล และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือแนะนำและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัย จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณ ขอขอบคุณและอนุโมทนาไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิจัยเรื่องนี้จะอำนวยคุณประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจพอสมควร